

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Annvæ Provinciæ Germaniæ Svperioris Anni 1606.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69662)

ANNVÆ PROVINCIÆ GERMANIÆ SVPERIORIS

Anni 1606.

Ac in Prouincia Domicilijs quatuordecim censi sunt quindecim supra quadringentos. Decefferūt quinque; septēdecim accesserūt. Ingolstadium cum R. P. Prouinciali & Socio eiusdem, accensisque ijs, quos Biburgi & in Collegio Conuictorum habet, numerat nonaginta quatuor. Ex triginta Sacerdotibus, vndecim cum tribus Magistris, in Scholis occupantur, quadraginta sex Philosophiam audiunt, & Theologiam, quindecim domi curant. Dilinga censet cum suis, & quos in Collegio Conuictorum habet, triginta. Patres vndeviginti; octo ex his docendi vacant muneri, à quatuor politioris literaturæ Magistris adiuti, rei domesticæ ministros habent quinque. Monachij degunt quinquaginta, quos distribuit in Sacerdotes viginti nouem, illorū octoni, cum quatuor non Sacerdotibus Præceptores agūt, Studiosi Theologiæ ibidem numerantur terni, adiuuant familiam quaterdeni. In corpore Monachij Epersperga quoque est, vbi de nostris agunt Sacerdotes duodecim in tertio Probationis anno, cum tribus alijs; & Fratres 5. Oetingæ, quæ itidem Monachio subest, Patres habitant quinque, cum quatuor domus administris. Augustæ versantur viginti nouem, ex tredecim Sacerdotibus quatuor, cum totidem Magistris in Scholis, artem dicendi discunt quinque, septem domestica procu-

Aa 3 rant

rant. Oeniponti viginti duo, Patres tredecim, quorum quatuor cum alijs tribus Scholis præfunt, feni domui curandæ. Halæ quindecim sunt, Patres octo, duo cum duobus Magistris iuuentuti litteras tradunt, quinque rei familiari succurrunt. Lucernæ viceni bini degunt, Sacerdotes quindenii, eorū quini & duo Magistri in classibus litteras tractant, operas domesticas quini. Friburgi septendecim, & ex denis Sacerdotes tres cum duobus Magistris iuuentutem docent: quinque sunt domesticæ rei administri. Ratisponæ octodecim, ubi Patres duodecim Scholis quaternos adhibent, cum vno Socio, domui curandæ quinq;. Bruntrutum alit viginti, Patres duodecim, cum tribus Scholarum Collegis, Sacerdotes laborant quinque, quinque item domus curatores. Constantiæ viginti habitant, decem Patres, è quibus terni Magistros quaternos adiuuant in docendo, sex sunt familiæ Socij. Landspergæ degunt quadraginta nouem, illic cum triginta septem tironibus, Patres agunt septem veterani, & quini domus curatores.

COLLEGIVM INGOLSTADIANUM.

DVos abstulit hic annus Ingolstadij, Patrem alterum, alterum Adiutorem. Pater fuit Theodoricus Canisius, Petri Canisij B. M. ex altero parente frater. Nouiomagi apud Belgas anno Christi tricesimo secundo supra sesquimillesimum natus, Societatem M. D. LIV. Romę ingressus, Philosophiã & Theologiam docuit, votorum quatuor Professus, vixit annos quatuor & septuaginta; in Societate duos &

os & quinquaginta. Sub B. P. N. Ignatij Magisterio duos. Rector postea trium in Germania Collegiorum, Monachij, Dilingæ, Ingolstadij annis amplius triginta, religiosæ disciplinæ acerrimus & cultor & vindex, vt facillè intelligeres, illum è B. P. Ignatij officina prodijisse. Ingentibus in Societatis studio laboribus perfunctus, operæ pretium immortale tandè hoc anno reportauit; exitus tanti viri notabilis fuit, annis abhinc octo, cum mors Petri Canisij actaq; vitæ illustriora ad mensam referrentur, inopinata vi morbi (apoplexiam existimabant) oppressus memoria simul excidit, & linguæ vsus amisit, vt carere vtroque, & neutro tamen carere videretur. Verba formabat, sed non ea, quæ maximè vellet, alijs pro alijs vocibus subeuntibus, præsertim cum sua certis locis ac personis nomina eloqui desiderabat, cum neque legere ipse posset, nec pronunciare, lecta tamen intelligeret, & ab alio pronunciata, vel affirmaret, vel, vt res erat, negaret. Hoc inusitatū morbi genus illi Petrus Canisius, cum ad eum reuisendum venisset, per ambages quasdam insinuarat, Theodorice, inquit, mortis meæ nuncius vide quid tibi allaturus sit. Exposuit hoc postea Theodoricus familiari, antequam vlla inualetudine tentaretur. Amplius indè septennio malo hoc immedicabili laborauit, & nonnunquam in vltima iam vitæ linea, stare videbatur, præsertim cum ex Heluetia Augustam deportatus esset, inunctus tamen oleo sacro & sensum & vocem quoquo modo recuperauit, circumstantique Patrum coronæ, vt abirent imperauit, abeundi tempus nondum esse, simulque petita Virginis Dei Genitricis imagine lecticæ obuerten-

da dulce cum Deiparente colloquium instituit. Saluti tunc creditur fuisse B.P.N. Ignatii pileus agrotanti impositus. Hoc molestissimum patientissimo videri poterat, quod intra tot annos velut in solitudine positus, cum nullo communicare animi sensa posset, (quod maximum solet ægris adferre solatiū, cum per sermonis communicationem dolorum suorum quasi partem aliquam in aliorum humeros exonerant, quos sua causa dolere animaduertunt) conscientiam tamen ita aperiebat semper, ut nihil desiderare posset, qui illum audiebat, ipseque si quid à se offensum putaret, vel Patrem quæreret, vel si æger non posset, accersiri iuberet. Pari modo cum superioribus sermō acturus verbis, utcunque dixit instructus. Cum verò etiam ab exteris, ijque subindè Principibus viris conueniretur, suam infantiam causatus ipso deinceps silētio & religiosa corporis compositione satis abundè locutus censebatur. Verum quantacunque in eo fuerit ad loquendum confusa verborum dictio, tamen illa nomina Iesus, Maria, ceu sacra militiæ tesseram tam pertinaciter retinuit, ediditque quoties voluit, ut reliquorum verborum iacturam facilius ferre posse videretur. Cordi procul dubio ista insculpta hærebant, valenti namque & agrotanti, sedenti & stanti in ore sine errore versabantur. Maximè verò ægrè illi fecit à Missarum celebratione & horarum Canoniarum recitatione cessatio, qua de re sermō cum socio egit; cogitaret si qua ratio esset, velle se de integro litteras & earum elementa discere; cum frustra se velle animaduertit, grandiusculo caractere inscribi voluit libello suo precatorio geminā atque maxime fa-

xime salutaria nomina, Iesus, Maria, quæ vti sola effari sine discrimine, ita legere sine errore potuit. Quæuis autem alia legere ipse nesciret, libentissimè tamen legentes alios audiuit, & facile affecutus, seque interdum, lectoremque salubriter adhortando, usque dum biennio proximè mortè antecedenti, nec prælegentem amplius caperet. Circa res diuinas, quas nunquam non reuerenter etiam æger habuit, tantum quidem fuit illius studium, vt sacram Eucharistiam suscepturus noctem, maiori sollicitudine, quam fractæ ferrent vires, non sine periculo grauioris mali traduceret. Frequentes eius erant querelæ, nulla quod in re vsui esse posset, & tamen nihilominus benignè haberetur, nec suus gestui omni ereptus ad pietatem est vsus: nam ea manus, quæ in alijs officijs & corporis ministerio ferè deerrauit, in Cruce formanda admodum erat docta, & verò etiã salutaris: fuit siquidem, qui tum alias sapè & amanter Patrem viseret, tum etiam cum se aduersioris valetudinis tentari sensit initijs, certus de valetudine, si P. Canisij se dexteræ subiecisset, qua ille à se abeüntes pia quadam consuetudine in Cruce formandam exercita prosequabatur. Hæc illi per septennium & amplius vita fuit, quam optimus quisque velut duram sortem miseratus, ille patientia superauit. Iudicij bonam partem retinuit, cætera infanti similia, maxime sub finem. Hunc cum præsentior ipse iuxta alios aduerteret, sacro oleo inunctus, ad cælum, ad cælum quanta potuit voce clamauit, dehinc ad sua salutis symbola (Iesus, inquam, Maria) reuersus, nunquam illa non reuoluit, & cum iam ad vtrumque amplius non sufficeret, alterutrum

effatus est, linguaque magis hebetata, cum integrè Mariam non posset, inchoato nomine verbum ter-
 tiabat, dum elinguis deficeret: **D**extera interim
 cruces effingebat, huic itidem obrigescenti fini-
 stra subijt, sed illa officij huius insolens in ipso co-
 natu elanguit. Tandem vt decenter occumberet,
 composito gestu & admodum religioso, pramor-
 tuo penè reliquo corpore, sine voce & motu dor-
 mienti similis horis amplius viginti ægrum & in se-
 lo pectore subsilientem spiritum leni tractu ductis
 sub crepusculum cum sole è nostro orbe digredi-
 ente, ad lucem perpetuam V. Cal. Octob. emisit,
 omine scilicet non inani, cum à plerisque ob vite
 iuocentiam Angelus appellitaretur, Angelorum
 festo imminente die, solennia eius apud superos
 acturus. Ea facies porro extincti, vt ignorares an vi-
 uus mortuo, an mortuus viuo fuerit similior. Vul-
 tus religiosam spirabat maturitatem, & in fronte
 Crucis in modum ante id non visa figura, vt in nu-
 mero signatorum amictus stola alba & palma in
 manu deinceps clamet, non tantum Iesus, Maria,
 sed salus Deo nostro, qui sedet super thronum, &
 Agno. Funeratus est in eo templo, quod ipse olim
 communi cura ædificarat cum Berchtoldo Leone,
 qui Patrem Canisium sextiduo anteuertit, postri-
 diè D. Matthæi ad cœlum profectus. Rebus is do-
 mesticis annos plus quadraginta in Societate
 magna fide & labore seruiert, inter Luthe-
 ranos in VVirtenbergica ditone Catholicis ta-
 men parentibus veluti flos è spinis natus, pri-
 mus huius Collegij incola, quod vsibus etiam
 nostris ipse architectus accommodauit. Hoc
 primum

primū anno, noua D. Virginis prima Cathedra, à qua antea omni ope arcebamur, nunc rogatu ipsius Parochi, cum gratia etiam populi fructuque, toto semestri procurata, sacris meditationibus exculti quindeni. P. Gretserus multa in populum volumina dedit; Anastasium Sinaitam, Libros quatuor de peregrinationibus religiosis. Duos de supplicationibus. Tres de usu disciplinarum. Sex præterea opuscula contra Hæreticos. Guilelmus Boiorum Dux, cum quatuor è nostris salutarem Deo hostiam lituros intelligeret, correcto itinere, quod iam aliò intenderat, Ingolstadium venit reique simul diuinæ, & triclinari epulo interfuit, in prandio & cœna oratores è suggestu fausta Neomytis gratulantes audiit. Habuimus & Pontificem Ratisponensem iteratò hospitem. Templo nobilis matrona calicem sexaginta aureorum consecrauit. Biburgi colonia Ingolstadiana mæsis indies crescit, tres Lutherum execrati.

COLLEGIVM DILINGANVM.

Magno operæ fructu asceticis exercitati domi septem, nouem in geminis D. Benedicti cœnobijs. Expiati per confessionem octies milleni, ab hæresi amplius sexaginta, ternæ familiæ ad Catholicos à frementibus hæreticis consilio nostro per fugerunt. Viro nobili persuasum, ne pagum à Præfectis Principum Lutheranorum vexatum, iisdem venderet, quæ ratione seruati quadraginta. Negotiatores deni simul ex hæretica Vrbe ad pedes sacerdotis nostri acciderunt funere Sodalis, quem præco Lutheranus infecerat, ipsique reduxerant, perculsi

perculsi. Parturienti & diu periclitanti ipsana B. P. N. Ignatij, salutem attulere, altera enim hora, quæ appensa fuerant, foetum saluum incolumis effudit. Concordia iacturæ tricenorum aureorum prælatæ. Ad ægros, præsertim tenuiores aditum, qui sine criminum expiatione, ni vltro nostri sapius accurrissent, è vita excessissent. Academia censer tricenos supra septingentos, inter hos Principem Illustrissimum Albertum Radziuilum singulari pietate iuuenem, qui quarto decimo quoque die sacramenta obit, quem æmulantur tres Dynastarum filij, aliaque magna nobilitas. Domus Conuictorum florem continet Academiae, tricenos supra ducentos, religiosos ex varijs cœnobijs centum, conclamato ex his vni sacrificium salutaris hostiæ, & Benno, hodie Monachij miraculis clarus, in opem vocatus, mirante medico hæretico, & medicinam humana potentio rem agnoscente, sanitatem ac prope vitam restituere. Alius aqua lustrali pedis vitium emendauit, qui fostrum alioqui vulnerario dandum, in egentes se distributurum vouerat, si voti compos fieret. Odotalgia alius S. Apolloniæ, quam eo mense sortitus erat, deprecatu leuatus. D. Virginis velut Prætoriana cohors ad solennia sua hoc adiecit, vt cum alij per Liberalia sibi liberè licere omnia arbitrantur, cœlestibus illa studijs vacaret, fuit enim qui per eos dies Nosodochium obiret, singulorum vestigia lambere, singulos argenteo nummo donaret, peregrè alius frigido cœlo ad centem millia passuum profectus, totam noctem ad fores templi excubauit, simulque corpus inedia cruciauit. Sensit & Collegium & templum non paucorum benignitatem. Vini quidam tantum

GERMAN. SVPERIOR. 381

tantum numerum misit, vt quadringentis aureis aestimaretur. Voto templa soluta, chlamyda magni pretij Christo in Eucharistia ornando, aliaque haud pauca. Societatis tirocinio geminos Dilinga submisit.

MONACENSE COLLEGIVM

& Domus Ebersbergensis.

Indictus huc Prouincialis Patrum Conuentus numerat duo de quadraginta venerandos æuo virtuteque viros, omnes liberalitatem Principum expertos, qui ferinam, bubulam, piscem, meliorisque notæ vinum ad Collegium misere, singulosque ferè seorsum Guilelmus in sua prætoria suburbana inuitatos, humanissimis & religiosissimis epulis excepit, vicissimque ipse vltro ad nostram frugalitatem in triclinio sæpius accessit. Eucharistiam extra Gymnasium obière in æde nostra supra quinquaginta millia, nouem millia tempore Iubilæi. Caluini & Lutherum exuerunt quadragenis octonibus; ex quibus alij paternis bonis ob spem summi boni non ægrè caruère. Vidua, magico carmine fascinata, & frustra medicam manum iam quartum annum experta, quæ deposita à iuratis medicis & humana arte potentiozem medicinam iussa quærere in funus suum intenta Patrem euocat, qui aures supremum confitenti præbeat, quas ei sæpe aliàs & ante illud biduum dederat. Rogat vti per eum sibi liceat altero die ante D. Michaelis aras procumbere, indeque viaticum difficillimæ expeditioni petere; non posse quidem se pedem extra lectulum efferre,
sed

sed neque sub alariscipione niti, curaturam tamen, ut rhede imposita ad templi valuas exponatur, non negat postulata Pater, id tantum monet, eo se die ad D. Bennonem cōdixisse; proinde in nostro templo se quidem id temporis facere non posse. Illa ubi eiusce Diui mentionem fieri, & iam pridem à Patre admoneri se, intellexit, ut votum ad illas aras nuncuparet, diuinitus factum arbitrata, per quidquid Pater amaret, rogat, uti id saltem loci Patris sacro communicaret, etiam hoc permissum. Quod noctis interfuit, vigiliis illa, precibusque læta, & futuri præfaga traduxit. Sub diei crepusculum sella gestatoria ad D. Bennonis defertur. Inibi cum sistere, aut genibus niti frustra cuperet, resedit; quoad operaturus Pater progrediebatur. Tū enim uerò ceti nerui omnes subito casu obstupuissent, visa templi moles, ipsiusvè terræ globus ipsi in ceruices incumberent, & quasi mente à sensibus vocata hæere, donec hostiam contingeret, quam quidem nondum integre demiserat, cum oculis reclusis in pedes ultro se erigit; sellam trusatilem retro agit, sacrisque reliquum afsistit. Hic lecticariæ accurrunt, & sellam iteratò supponunt, quibus illa obiurgatis, an ergo, inquit, palam subsistere non me videtis? postea in genua descendit, ac rursus aliquantò post ab humo se tollit, sed nutanti ac mirè vacillanti passu, ecquando inquit, sacra mihi hostia porrigetur? illis, datà verbò acceptamque pridem dictitantibus, tum demum prorsus ad se rediit, actisque Deo & Diuo gratijs, Patrem adhuc euentus inscium, ad sacrarium læta facinæque insequitur, porrectaque manu elinguis & flens ad aram reuertit; moram ibidem interpreca-

tiones

tiones facit, & remissis leſticarijs, domum ſola, omnibus æque mirantibus atque gratulantibus ſalua repetit.

In excuſionibus paganis magna meſſis fuit. Noſter pro concione ijs, qui confeſſi ad Chriſti Natiuem fuerant, collaudatis, vt alij facerent hortabatur, ſe illorum ſtudijs non defuturum. De prandio cum ad pueros inſtituendos templum peteret, ſuperueniunt de adultis Pagani ſexaginta, omnes cõfeſſuri, quos poſthabita informatione cum in primam noctem audiſſet, & verò ſe ſatisfacturum omnibus deſperaret, ideoque ab itum meditaretur, ruſtica plebs vim attulit; obſtruſtis tẽpli valuis, negat Patrem prius inde egreſſurũ, quam admiſſim omnes audiſſet; id nimirum pollicitũ eſſe; nunc fidem ſuam liberaret. Placuit Patri plebeculæ ſtudiũ, & vniuerſis exolutis ad ſubluftrẽ lunam Delzium, quod caſtellum Monachio abeſt iter vnus diei, vnde exierat reuertit.

DOMVS EBERSPERGENSIS.

Qui tertio Probationis anno ſunt in hac Domo exculti, per cineralia viciffim alios excoluere, auditi vniuerſe octies mille octingenti. Cænobiorũ diſciplina rogatu Antiftitum per confeſſiones, adhortationeſq; & aſcetica inſtaurata. Votis ſolutis ſanitatem nonnulli corporis recuperarunt. Pagi vicini, remoti complures vſitatis Societati auxilijs emendati.

COLLEGIVM AVGVSTANVM.

Natalis B. P. Ignatij ſingulari cultu in triclinio hoc anno primum celebratus. Imago publice propoſita.

posita, flore coronata. Rhetor tres Panegyricos in laudem Parentis nostri pronunciauit: Parietes eiusdem virtutes versu cecinere. A factione Lutherana vnus supra sexaginta ad nostras partes transiere. Adolefcens quamuis Patre Lutherano oriundus, ab eodem tamen sapius est admonitus, vti se nobis adiungeret, quod ipse varias Germaniæ partes peragratus, obseruasset alicubi ab hæreticis duo, alibi tres, in sua autem patria quinque sacramenta coli. Alius ex opificũ sorte, dum supplicationem nocturnam Parasceues attonitus spectat, & terga fluere sanguine stupet, exanimatus concidit, reuocatâ fomentum anima ad nostrum sacerdotem accedit, animum reperit, hæresin eierat, & fatetur se non horrore sanguinis perculsum defecisse, sed animi dolore, quod cogitarem, inquit, hi pro leuioribus noxiis tam graues à se pœnas exigunt, ego perditissimus quid ago? Putabant passim homines me aspectu insoliti spectaculi concidisse, non hoc fuit, Pater, sed conscientia me abiecit mea, & conceptus de peccatis dolor. Vidua cum quatuor liberis concionibus permota, Catholicos secuta est: cui propinqui etiam mortuum (tanta facti sunt inuidia) dicam impingere: absoluta illa, & liberi, quorum causa maxime agebatur, tutoribus Catholicis iussu Magistratus relictis. Alia contra impia in Dei matrem, ipso die Virgini assumptæ sacro, horrifico mortis genere, contortis oculis, deprauato vultu, exerta lingua, infelicem animam euomit.

Maximè verò mira mors fuit præconis Lutherani. Dum Catholici magno numero & fructu delictorum veniam à Pontificis maximi indulgentia oblatam

oblatam impetraturi, ipso die D. Laurétij in supplicationem prouident; properabat ille ad suam cathedram pestilentiae contra ipsas Indulgentias iam secundo declamaturus: cum ecce tibi ad eam portam urbis, quae S. Crucis appellatur, exanimatus concidit, delatusque ad proximas aedes illic expirauit, cuius uxor saepius furore correpta iam pridem illum Orco deuouerat. Percrebuit infelix hominis factum subito per totam urbem, & omnes Catholicos, qui sub ipsam supplicationem factum hoc intellexerat, ad Deum celebrandum inuitauit. Impensa ciuibus opera assidue, agris potissimum, quorum aliquot elingues voto confessionis concepto, & uocem & ualitudinem recuperarunt. Elementa doctrinae Christianae uicatim tradita. Repertus est ex caetu tironum duodennis, qui mira innocentia iuxta ac prudentia puer aeger affirmabat sibi Dei Matrem cum Diuis Petro, Ioanne & Andrea, cuius nomen ferebat, magnoque caetu Angelorum adstitisse, credibilem faciebat rem fulgor e pueri uelut radiati fronte emicans, & mors paulo post insecuta. Gymnasium hoc anno ad quadringentos excreuit: quaternos numerauit Principes Io. Georgium, Adalbertum Wladislaum, & Nicolaum Christophorum Radziuilos trigeminos e Lithuania Duces. Quartus fuit Ioannes Miscouuizius Gonzaga, Aulae Regis Poloniae Magistri F. ab Illustrissimis Gonzagis Mantuanis adoptatus, illis in Italiam profecturis Collegij nomine uotum tutelare editum. Iacobus Pontan⁹ Theomitrica uulgauit, & Sodalitati Marianae inscripsit, Matthaeus Raderus Climaci Pastorem Praesuli S. Crucis dedicauit, Partheniae Sodalitatis (qua

tres Radziuili donis amplissimis, & singularibus pietatis exemplis; præsertim in Parasceues supplicatione, & triumpho Corporis Christi exornarunt) sancta studia, quamuis & multa & illustria, breuitatis studio, prætereo.

MISSIONES EX HOC COLLEGIO.

IN vicos oppidaque nõ subvrbana tantum, sed ad centum ferè millia passuum remota, in Algiofacta, missu Antistitis Augustani, itum. Et quamuis exiguus speraretur fructus, quod subiecti tum defectionem à suo Magistratu molirentur, nihilominus exceptæ confessiones mille, Patribusque à Præfatis Prouinciæ omnia humanitatis officia, hospitique liberaliter oblata. Quòd nisi temporis angustijs fuissent exclusi, multo maiorem numerum relaturi videbantur.

COLLEGIVM OENIPONTANVM.

Missus hinc vti speramus, ad cælum Christophorus Oefner Tyroli oriundus, rei familiaris curator fidus & sollicitus, omnium horum talium, quæ apud nos exercentur ministeriorum, is longo molestoque afflictus morbo ostendit, quanto opere per omnem vitam patientiam adamasset. Vixit annos quin quagenos quinos, in Societate quaternos supra tricenos. Cõcionibus profectum plurimum. Exomologesi obierunt decies sexies mille. Seni ex alienis sectis ad Ecclesiæ concordiam traducti. E dæmonis nexu vindicati duo, quorum alteri lemi tantum hora ad pactum persoluendum, hoc est, ad

ad Orcum petendū, restabat. Hoc dignum relatu.
 Matrona mercedis parte ancillam apud nostros
 frequentare Sacramentorum mysteria solitam, de-
 fraudârat, hæc prius extincta quàm satisfaceret,
 paucis à morte diebus secundum nocturnam quie-
 tem famulis se ostendit, pacem & veniam delicti
 rogat, iustificaque voce testatur, se non antè de pia-
 cularibus flammis emersuram, quam illa debitum
 sibi condonasset, liberaliter ancilla pretium operæ
 remittit, umbra euanescit. Immigratum hoc anno
 III. Nonas Nouembris (ad quem diem studia reuo-
 cauimus) in augustum planè recensque conditum
 Gymnasium, inchoatum ante triennium, mense
 Iulio, ab omni opificum strepitu secretum, patet in
 longitudinem pedes centum, in latitudinem se-
 ptuaginta, trigeminis aditur portis, media præcel-
 sa & magnifica, quæ epigraphen in medio fert, an-
 ni & conditoris indicem, quam hinc magni Ducis
 Austrij, inde Prouinciæ Tiroleos insignia cingunt.
 Distinguitur quatuor vestibulis, classibus octo, qui-
 bus imminet aula longa pedū nonagenūm octonūm,
 lata sexagenūm senūm, egregiè ornata. Hortus ad
 Gymnasium ex Collegio præbet viam. Fama noui
 & sanè visendi Musarum palatij exciuit magnam
 nobilitatem nostra cura erudiendam, in qua senos
 Comitum liberos numeramus, ex Religiosorū fa-
 milijs octonos. Iuris ergo Canonici pars, quæ sacer-
 dotum officia tractat, noua classis cum Dialectica
 accessit. Dynasta aureo sirmate trecenis aureis
 comparato primitias agentem ornabat; vestem
 secundum actionem restitutam Diuæ Cathari-
 næ studiorum Magistræ singulari munificen-

tia consecrauit, indignum ratus, illam in profanum
 vsum verti, quæ sanctioribus rebus esset inaugura-
 ta. Clientes D. Virginis novas instituere ad Christi
 cenotaphium pompas, quæ tanto studio spectata
 sunt, vt tantum non aræ conscenderentur, repagula
 effringerentur. E Sodalium numero liberalior, suo
 aræ curauit legum immunitatumque Sodalitatis
 edi exemplaria mille ducenta. Organū musicum ab
 alijs eidem oblatū. Discipulis aliena hîc misericordia
 sub vno tecto viuentibus donati aurei duceti. A Se-
 renissimo Maximiliano Archiduce vestes auro ar-
 gentoq; radiantes ad sacrū templi ornatū dedicata.
 In eiusdem vsum Virgo nobilis aureos octoginta
 contulit. Æterna quoque memoria custodiendum
 beneficium hoc anno in Collegium Oeniponta-
 num à Serenissimo Ferdinando Austrio Caroli F.
 Imperatoris, Collegij conditoris Nepote, Principe
 Stiriaë & Carinthiaë, &c. aureorum decies octies
 mille collatum, quibus annu^o victus augeatur, sub-
 sidium in magna rerum & annonæ difficultate op-
 portunum ac necessarium. Ad Domum Oenipont-
 tanam peregrini Principes reuisere bini, Illustrissi-
 mus Franciscus Gongaza. B. Aloysij nostri germa-
 nus frater, & Serenissimus Guilielmus Boiorum
 Dux, qui non erubuere quamuis ad tenue & reli-
 giosum prandium accumbere, à quo cum Patribus
 in colloquium humanissimè & familiarissimè no-
 stro more descendere. Guilielmus Lauretum, quod
 inter Halam & Oenipontum est, duobus è
 Societate comitibus, pedes religio-
 sissimè obijt.

COLLE-

COLLEGIVM HALENSE.

HVius Collegij status ferè nihil mutauit, tamen oratoris Ecclesiastici vox diem sacrum Innocentibus hæctenus ita neglectum, vt perinde passim in oppido opus fieret, ac si dies negotiosus esset, instaurauit. Olei sacri vsus cum multorum recepta valetudine reuocatus. Societas Mariana bifariam diuisa hoc primum anno, secreti ab adolescentibus viri, alteri alteros ad virtutis laudem inflammarunt. Erat inter suos vir honestissimo loco natus, qui diu D. Virginem, ad suorum contubernium occultis monitis vocantem, audire dissimulauit, demum tantum non aperta voce hac via tractus est; parârat profectionem; iumento notissimo mansuetissimoque vsus, viæque certus, iter nullis antea vel latrocinijs, vel prædationibus infame, placidè ingressus progressusque, altero die ad saltum accedit; ibi equum repente subsistentem, omni ope redire, quâ venerat nitentem, magnopere miratur, frustra que in viam reuocare conatus, admouet calcaria; cædit, nec gradum tamen vllum promouet: vocantur accolæ; concurritur, ducitur, trahitur, vbique refractarius est: oculi velantur; cæcus etiam regredi paratus, progredi recusat: aduertit tandem eques, an Balaamis memor? iumentum alioquin agno mitius promptiusque cœlesti nutu retardari. Domum repetit, volat equus, redit eò, vnde paulo ante exierat: ibi discit eo ipso die & hora in silua, quam equus ingredi recusabat, eadem factam: agnoscit clementiam Numinis, Virginis pietas venit in mentem, cuius nutus to-

ties reiecisset: Præsidentem, ubi domum reuenit, adit, prouidentiam Numinis exponit, Sodalium se Virginis futurum profitetur, itaque se nunc habet, ut omnibus sit incitamento. Horam alius, quâ migraturus erat, prædixit, cui magno ciuitatis sensu parentatum. Ancilla pietate Sodalium commota, manus precium viginti quinque aureos Diuæ Virginis clientibus soluit.

Prædium suburbanum liberalitate multorum ciuium à fundamentis exædificatum. Guilelmus Boiorum Princeps, & maximus iam diu Societatis Patronus, biduo apud nos moratus, ubique virtutis & pietatis vestigia reliquit. Collegij causam multis iam annis agitatam, tanquam suam egit, tam coram Archiduce, quam post, nuncijs ad plures quorum intererat, vltro citroque missis.

COLLEGIVM LVCKER- nense.

ODia nobilium familiarum composita non pauca. Adolescens parentibus cædem, ædibus incendium meditabatur, nostra auctoritate abiectus in pedes, petitaque à parentibus delicti gratia, impium conatum correxit. Sacram synaxin apud nos celebrarunt decies octies mille, nonaginta tres. Peruersam opinionem fidei emendarunt quadragenari.

Episcopo Constantiensi Senatus in Collegio nostro cum legatis apparatusissimum epulum dedit, secundum quod tragædia in noctem vsque producta est. Antistes antequam ex Vrbe Constantiam rediret, Patres salutauit, & ex Rectore percontatus,

tus, an Collegio prodesse posset; Petiuit Rector, vt immunitates à superioribus Pontificibus Constantiensibus nobis impertitas, sua quoque sententia & auctoritate raras vellet; Annuit illicò, & mox vbi redierat, diploma misit. Eadem paulò post benevolentiam Proepiscopus illius nobis ostendit.

COLLEGIVM FRIBVRGENSE

Noithonum.

Sectam mutarunt in veram religionem deni octo-
ni. Vnius ratio, qua permotus est, aperienda: Innocens de falso crimine postulatus apud hæreticos in vincula datus erat, dirisque cruciatibus sæpè excarnificatus. Vxor huius olim apud nos Catholicam edocta fidem hæreseos perfidiam posuerat, hæc vicem morituri commiserata, viro in carcere auctrix est, voti pro libertate recuperanda suscipiendi, vti, si sibi restitueretur, ad nostros Patres Friburgum proficisceretur, hæresimque cum recta religione permutaret, paret monenti, simulque vbi diluxit, & patuere carceres, & ruptas compedes attonitus miratur, spectantibusque multis, prohibente nemine, & custodia & vrbe egreditur, rectaque se ad nostros Friburgum confert, vbi aliquot mensibus fidei mysterijs eruditus Catholicum se professus, bona fortunæque omnes hastæ subiecit, & inde ad nos migravit, vbi vitam ex præcepto sacrarum legum honestè degit.

P. Canisius. B. M. paulatim quid apud Deum possit, ostendit honestè matronæ, cui altero iam die partus difficultate laboranti, ac iam de prolis incolumitate desperanti, Rosario eius subuentum est, simul illud

osculata fuit, & ex collo suspendit, multis præsenti-
bus in hæc verba prorupit: Deo sit laus; quam ex-
tinctam verebar prolem, viuere sentio; & post pau-
lò filium feliciter enixa est. Maiores B. Virginis So-
dales, hoc anno per admodum R. P. Generalem de-
creto, Romanæ Sodalitati adiuncti, & Virginis af-
sumptæ titulo insigniti, magnum ceperunt incre-
mentum. In vsum templi aurei donati sexcenti; cuius
structura hoc anno vsque ad fenestrarum arcus
exsurrexit, liberaliter nõ paucis in subsidium equis
certè, si non velis, euntibus, sed eius rei narratio ple-
nior sequentem spectat annum.

RATISPONENSE COLLEGIVM.

SEdecennis Parthenius nõ tam prau⁹ quàm solutus,
dum classem petit, sentit sibi quempiam, sed in-
uisum adesse comitem. Vbi loco suo in Gymnasio
affedit, Magister ex Sodalitatis Enchiridio pro con-
suetæ sextæ feriæ adhortatione monet quædam in-
uentuti opportuna. Hic illa puerum comitata larua,
clam nunc à sinistra, nunc à dextra vellicare, identi-
demque in aures ingerere, nè crederet quæ præ-
ceptore dicerentur. Puer sibi proximè assidentes
molestos ratus impatientissimus compellat, cessa-
rent facessere negotium, vtroque mirante & per-
nitus negante, à se tactum: monetur ab alio nul-
quam tamen comparente, præfide cœlesti, opinor.
Magistri opem flagitet. Conatur bis, ter nequie-
quam surgere, urgente verò & quasi propellente
occulto monitore, accurrit ad sedem Magistri, pa-
uidusque & propè exanimatus adstat, præceptor,
quid adsit, blandè rogat, puer verbis ex trepidatio-

ne & fletu dimidiatis causam aperit: hic dubius Magister mentisnè compos esset, forti animo, inquit, esto, mi adolescens, & in aduersarij caput tela, quæ in te iacit rejice: quæque perfidus ille negat, tu contraria voce audacter affirma. Retinetur interea in gradibus cathedræ, & iubetur (timoris eripiendi gratia) conferre Magistro opellam suam in audientibus corrigendisque aliorum scriptionibus. Breui etiam ad sedem propriam remittitur, hic ille vix pedem loco mouere, & gradus descendere, cum occulta vis abeuntem tenere, & maneret cum Magistro, hortari, nihilo secius perrecturus, ecce vagina, vt ipse referebat, velut adusta sude, fulmineque repulsus in vicinæ fenestræ proiecturam interiorem relabatur, totoque corpore contremiscit, & eiulatu sublato ab aliquo se peti clamat. Horror subitus pallorque cunctos occupat tirones. At Magister intrepidus puero dextram auxiliatricem protendere, apprehensumque ad se in cathedram pertrahere, sacro rore conspergere, Agni Dei Icuncula, qua tum puer suo malo fortè carebat, communire, rosarium è cingulo offerre, adhæret in latere Magistri toto ad eum conuersus corpore, ceu columba minas accipitris eminus prospiciens ac declinans. Vbi se puer per preces collegit, à Præceptore ad thema excipiendum dimitti postulauit. Abijt securus periculi. Noster vsus occasione, multa tum discipulis salutaria tradidit vitæ melioris præcepta, & nō tot Magistrorum, aliorumve, quorum curæ essent mandati, monita, heu irrita sæpenumero, temnerent deinceps, cauit. Mitto hic plerisque Collegijs vulgaria, singularia expono. Malo dæmone textor

Bb § obsessus

obsessus credebatur, funestisque spectrorum um-
 bris terrebatur, redditus est sibi vsu Sacramenti,
 Agni cœlestis, ac B. P. N. panniculi tunicæ admo-
 tione. In hospitali domo, vbi oues cum lupis pascūt,
 Catholicorum confessiones, quod vsit hæreticos,
 auditæ, quos Pastor ipse, Pontifex inquam Rati-
 sponensis, pabulo cœlesti ret ecit. Aram D. Cathari-
 næ, matrona nobilis (soror illius clarissimi viri, qui
 altare D. VVolfgâgo curarat) nobili pictam manu
 posuit. Magna edidit eadem pietatis documenta
 domi suæ: puellæ agræ & inopi sub cœnam Domi-
 ni domum suam vocatæ, & mensam apposuit, &
 agrâ ipsâ agræ velut à pedibus ancilla ministravit,
 stipeque lauta cumulatam dimisit. Luthero renun-
 ciarunt vnus & sexaginta. Rogatus quidam muta-
 tionis causam, ipsam sectarum mutabilem inconstan-
 tiam ostendit. Insignis erga nos Episcopi nostri &
 recens inaugurati Proepiscopi nota beneuolentia,
 cum ille velut domesticus inter nos hætenus fuit,
 ita porro futurum ostendit. E silua, quæ Bauariam
 à Bohemia distinguit, duo per totidem menses mi-
 nimum quaternis millibus præbuerunt aures. Col-
 lectus hic numerus ex frequentissimis concionibus
 & Catechesibus, quæ intra tam breue tempus ad
 nonaginta celebratæ. Hæreseos pestem eiecêre tre-
 decim. Horum vnus ex Missnia oriundus, cæteris
 leuior, & in errore pertinacior, cum salutare ad-
 monitiones sapius respuisset, vltimo die, quo no-
 ster inde discessurus erat, bene mane ad cubiculum
 eius, in quo cōcioni parandæ operam dabat, accel-
 sit. Rogatus amicè, ecquid tali tempore, tam inex-
 pectatus adesset, confiterinè vellet? Annuuit, atque
 subin-

subintulit; noctem illam pene totam in somnem sibi transisse, quotiescunque se ad capiendum somnū composuisset, sensisse Patrem extimulantem, si iacturam salutis facere pertimesceret, illicò Ecclesiæ se redderet.

COLLEGIVM BRVNTRVTANUM.

Paschasius Tyrius Lutetiæ Parisiorum natus, rei familiaris diligens curator, & nunquam otiosus, placida quiete sopitus terram cœlo mutauit, vixit in Societate annos quadraginta nouem, vniuersæ sexagenos ternos. Pontifex Basiliensis Collegij, templi, Gymnasij cōditor, extrema Quadragesima asceticis nostris nouem diebus institutus, ad eò alte in se descendit, vt dimissus hac voce vteretur: si Patres Societatis in me nihil aliud contulissent, quam hoc cœleste beneficium, ad vnum facile æquaret omnia, quæ ego huius Collegij auctor præstiti Societati. Adeo se religiosi Patris nostri iudicio subiecit, vt nullus è Societate tiro. Ex quinque ad fidem Ecclesiæ ab hæresi fugiētibus, quatuor praua dogmata, publice in templo nostro, magna populi gratulatione, execrati sunt, doctrinamque Catholicam professi. Proepiscopus Vesuntinus Archiepiscopi sui loco, ditionem hanc lustraturus, Sacerdotem ex hoc Collegio comitem accepit, qui ad grauiores quæstiones responderet, verba ad populum curionesque faceret, peccata Sacramento deleteret; facta ordine omnia, tanta auctoritate, vt Præsul ipse tantum nostro honorem haberet, quantum verecundia modestiæ penitus recusaret. Legio Virginis Parthe-

Parthe-

Parthenia, & classis secunda Grammatices ob frequentiam diuisa, Indictus ab Antistite cōuent^o curionum & Canoniorum, collatum æs duum millium quingentorum aureorum in annuos sumptus decem alumnorum, qui in litteris & pietate ad usum dioceseos educarentur.

COLLEGIVM CONSTANTIENSE.

Maximus labor fuit pœnitentibus hic satisfacere, (vicies septies mille ducenti auditi) præsertim gratiæ Pôtificiæ tempore, quies nulla senis Patrib^{us} fuit. Decessit hoc anno Balthasar Vorerius initiator & summi templi orator, cui pio parentare stilo ipsius in nos amor iubet. Vir erat sanctimonia vita, animi demissione, sui despicientia, germana ac præfata simplicitate etiam hostibus venerandus, nostri verò Ordinis studiosissimus. Antequam Constantiam ageremus, crebra ipsius vox erat: non ante contingeret me mori, quam stabilem Patribus, certamque in hac vrbe sedem fixam videro. Multis idem annis cathedram in vrbe principem procurârat, hoc onere illum Collegium Canoniorum iam annis & senio fractum leuare volebat, quibus ille: descendam equidem ex hac cathedra ipse volēs, cum Iesuitam ascendentem videro, antè spero me deturbabit nemo. Et verò vti eius præfagium de nostra eo loci fixa sede euentu non caruit, sic in concionis successu voti compos magna sua voluntate & voluptate factus est. Triennio quam obiret, cum litare non posset, inrer plebem decimo quinto quoque die ad facram Synaxin magno semper populi motu accessit, nec

nec subinde à templo recessit, quam inde à suis auelleretur, domique includeretur. Nostri partim ante supremam horam visentibus se, partim extremam eius animam excipientibus, qua poterat lapsante manu velut Pater liberis bene precatus in cœlum euolauit. Canonicus quidam horrēdis territus exemplis, quamuis leuiori morbo, sed repētino occupatus, concubia nocte ad Collegium aduolauit, animæque medicinam petiit. Virgo aliunde ad nos à cognatis delata salutem inuenit, instructa simul patientia & armis ad vltimam luctam opportunis, tantūque profecit, vti victrix ab hoste, priusquam expiraret, in ipso vltimo propè singultu trisagium Angelorum pronūciauit, Sanctus, Sanctus, Sanctus. Illustrior alterius matronæ prædiuitis iuxta ac piæ decessus fuit, octauo quoq; die, dum valeret, cœlesti Agno pasta est, ægra condito testamento, de rebus humanis nullam fieri mentionem passa, soli inhærebat Deo. Cum ad iam defunctæ lectum adhuc staretur, animaque conditori commendaretur, duodennis è classe nostra puer subito exanimatus iuxta funus concidit, curritur ad fomenta, sopita mens frustra excitatur, tandem ipse velut alto excitus somno, quid, inquit, me turbatum voluistis, & in gratissimo prorsusque inusitato spectaculo, auocatum? vidi ego, vidi immensa cum animi voluptate circumfusam ingenti splendore Dominam meam ad superos à superis mentibus deferri. Testatissimam rem fecit pueri innocētia, quem necququam parentes ad hæreticorum oras amandare conati nobis tandem volentem, gaudentem in disciplinam tradiderunt. Ex tricenis binisque à varijs

rijs

rijs sectis in viam reductis fuit Præco verbi ad Isnam, latinè iuxta ac græcè doctus, idemque Philosophiæ laurea suprema insignitus: hic dum infamè Flacciano dogmate cathedram multis annis obtineret, cum nostro in colloquium venit, conuictusque veritati aures patefecit, & in sacello nostro, quod adhuc pro templo nobis est, præfente, quanta loco capi poterat, turba, ad aram Christi, hæresi eierata, fidei professionem, confessionemque fecit. Calumnias postea suorum scripto egregiè repressit. Misit ad nos librorum scriptorumque monstra, & declamationes etiam sua ipsius manu exaratas, quæ omnia constantiam religionis susceptæ affirmant. Antistes Constantiensis cum Proepiscopo suo omnia nobis humanitatis & clementiæ signa exhibuit: nuper nomen patrocini Virginis inter Sodales dedit: in Genethliacis Christi bis apud nos fecit, quingentis cœlestem Christi panem sua manu porrexit: nobis plenissimam obeundi munia nostra per totam diæcesim potestatem fecit, quæstiones matrimonij inconsultis nobis à suo etiam consilio noluit decidi. Vicarius omnes nobiscum causas controuersiasque summa fide communicat, explorataque sententia nostra, nulla vilius habita ratione constantissime persequitur. Nouus hoc anno thesaurus Constantiam est illatus, S. Conradi Constantiensis æuo D. Vdalrici Pontificis, sacrosancta ceruix, hæreticorum furore ante annos sexaginta surrepta, & nescio quo facto, Pragæ inter sacras Imperatoris gazas reposita. Instituta pompa ad ædem Petrusianam, inde ad princeps vrbs templum, Episcopi manibus venerandum caput delatum, ornantibus

tibus supplicationem vittatis Antistitibus totaq; ciuitate. Gymnasij parietes, qua sacer ordo præteribat, festa fronde vestiti, laudes S. Præsulis canebant. In sede Antistitis Marispurgi ultra trimestre Parochi loco Cathedram, Catechesin, sacrumque confessionis tribunal administrauimus.

Templum hoc anno ad Collegium & scholas, adiecimus, iamque sub tectum sola piorum collata stipe, cum omnium admiratione perduximus, cuius, ut aliorum plenior descriptionem, sequenti año reseruauimus. Magistratus vrbs commodè suppetias iuit, & quadraginta millia laterum suo ære subuexit, clausum hæctenus aditum ad carceres patefecit, nostros ab iniurijs externorum acerrimè defendit. Sacrarium domesticum non paucis donis ornatum. In eo perpetuus ignis D. Sebastiano geminis cereis consecratus, pestem quotannis hic serpere solitam auertisse visus est, ex quo enim hic ardet in sacello nostro, ex eo plurium retro annorum tempore nunquam vlla in vrbe labes morbi pestiferi notata.

DOMVS PROBATIONIS LANDSPERGENSIS.

Hinc ad cælum, uti bene speramus, euocatus est Iacobus Birnua. Verteræ apud Belgas natus, rei familiaris administer approbatus, vir omnibus religiosæ vitæ virtutibus & ornamentis præditus, sibi mortuus, Deo & Societati vixit annos quatuor & quadraginta, duobus & octoginta totum vitæ cursum absoluit. Meretur Iacobi singularis pietas, ut nomen eius exempli causa posteritati commendetur

detur. Famularem primum operam Batavo viro nobili locârat, qua tempestate in Holandia summa hæresis nō modo religionem euerterat, sed iura etiā omnia diuina & humana peruerterat. Cum hoc laboribus relicta patria Romam venit, totumque biennium non nisi in pijs Diuorum, Martyrumque monumentis colendis venerandisque posuit. Anno Christi M.D.LXII. à R.P. Iacobo Layne II. Praeposito Generali Societatem impetrauit. Missus inde cum Patribus in Germaniam, cum Indias magnopere desiderasset; Dilingæ Oeconomi officium, aliaque ministeria tanta cura obijt, vt quicquid illi Rector Collegij demandasset, dictum factum esse. M.D.LXX. vota solēnia Adiutoris formati edidit. Landspergæ demum tres & viginti annos Magistrum tironum omni ope, operaque adiuuit: singularique moderatione animos Nouitiorum tractauit, vt & intelligerent, siquid exerrassent, & reprehensi tamen non dolerent. In communi Societatum consuetudine, vitaque ita se religiose gessit, vt graues in Societate viri, ipsique annis 30. aut 40. familiares, testati sint, nihil in eo animaduerti potuisse, quod peccati speciem haberet, linguam in potestate habuit; nec leuiore iocos aut alia hoc generis vitia, velut ille apud Cassianum Maches, ferre potuit. Sacrificantem quotidie bis audiuit, bis per hebdomadam, & raro sine lachrimis Virginis filium in Eucharistia sumpsit. A precibus nec domi, nec foris, inter opera cessabat. Aquæ lustralis vsum ita frequentauit, vt vino, cibo, pharmacis omnibus adficeret. Et fuit Dilingæ in magna vini caritate animaduersum, vasa ultra consuetum numerum & tempus

pus potionem præbuisse. Herniæ cruciatus fide & voto in D. Bennonem ita mitigauit, vt eisdem raro persentisceret. Sacras imagines memoranda pietate prosequabatur, sicubi Patrem comitato in ædibus hærendum esset, prolata ex sinu imagine, in proximo domus angulo in genua procubuit, vt dū sacerdos cum hominibus, ille cum Deo Diuisque colloquium institueret. Cum de ramicum raptorū acerrimis doloribus illi cum socio esset sermo, alterque acerbiter eum eleuaret, quam sæpe grauissimam Iacobus persenserat, tacuit Iacobus: sequenti nocte socius calculo cœpit tam grauitè excruciarī, vt ferendo non videretur, culpam in temeritatem pridianam coniecit, Iacobum veniam & preces petijt; nec multò post curatus est. Ægris nihil deesse vel ad morbum depellendum, vel spiritum retinendum, passus est. Vicesimus septimus Decembris hoc in terris lumen Societatis extinxit, vt clarius in cœlo accenderetur. Ipsa sibi Landsperga pro hoc defuncto alium subrogare visa est, cum ex ea ciuitate futurum rei domesticæ adiutorem nautisceretur. Ascetica nostra degustarunt Curio, Iurisconsultus magna in Imperio auctoritatis, qui illa hamum iuuentutis trahendæ existimarat, nunc ipse sapius eam escam desiderat. Tertius inter Heluetios magistratu perpetuo clarus, eodem tempore filium apud nos habuit, habetque hodie, qui se tum Deo per vota, exacto tirocinio, despondit, accubuit vna parens ad sacram Christi mensam, natum cum lachrymis velut Abrahamus Isaacium, vnâ Christo cōsecrauit. A partu solutæ plures ope B. P. N. Ignatij. Ex his iam sua opinione deposita, per somnum videt linteatum

Patrem ad se ingredientem, qui polliceretur & vitæ & partum: vtrumque obtinuit. Supplicationes institutæ cum ad oppidi templa, & foras; vsq; ad Virginis Auxiliatricis; erecti cippi quindenii, quibus descripta Christi patientis acta & mysteria totidem. Coronæ B. Virginis Sodales in his principé locum tenent, duorum virtutem Deus factó á miraculo non abhorrente comprobavit. Socer generum glande sclopi infra scapulas traiectum in vltimum discrimen adduxerat. Vulnerarij conclamarant, anima per vulnus stridebat. In hoc deprehensus in periculo, ad tribunal Sacerdotis appellat, causam totius vitæ exponit, votumque nuncupat, si reualeat, ad Sodalitatem D. Virginis accessurum, sibi restitutus est.

Domum beneficijs ornauit Guilelmus vtriusq; Bauariæ Dux cum filio natu minimo Alberto, qui vna nobiscum in prandium familiariter discubuit.

DOMVS OETINGENSIS.

Mltra quot ferè diebus, ope magnæ Matris mira hic eueniunt, quæ tametsi commemorare possem, quia tamen germana nostratium non sunt, silentio transmittam, singulari volumine forsitan explicanda. Ex cœno Lutherano viceni bini, alij sua sponte animi impulsu, alij diuinis monitis incitati, alij alijs casibus adducti emerferunt. Magna hic agrestium in peregrinos illuxit charitas, quando gratis hospitia aduenientibus; morantibus alimentata, abeuntibus viaticum præbere consueuerunt. Repertus in oppido quodam iuuenis, genere doctrina, virtute nobilis, qui Societatem animo conceperat.

ceperat, sed parentes intercesserant: coniectus in morbum antequam decederet. circumstantes matrem ac sorores hac voce compellauit: En stulta vota, & spes inanes, quas in me fitas habuistis, me quidem ingenti præmio, Christum sequentibus promisso spoliastis, vos autem non leui culpa astringistis, ita vobis Deus sit propitius, vt meritò doleatis. Non immeritò vulnerauit hæc oratio præsentem matrem, quæ lachrimis perfusa sanctissimè recepit, per se nunquam futurum, vt quisquam imposterum à vita religiosa prohibeatur. Confessio criminum plurimis salutem cum corporis tum animi peperit: non paucioribus voti causa peregrinationes huc susceptæ. Fœminæ hæreticæ claris ortæ natalibus, vir Catholicus, ante biennium à milite Bozkaiano inter alios Cæsarianos captus, & in Transiluaniam abductus vinculis coërcebatur, rescitit hoc coniux, & mariti vicem miserata, ceram in viri sui speciem effigiatam, votum à quinquaginta millibus passuum Virgini Oetingensi adfert. Noster mulieri auctor est, si virum exemptum vinculis vellet, sese prius ab errorum nexibus expediret, alioqui non ratum à Virgine habitum iri votum: Infensissimum, inquit, parentem habeo Papistis: Deo magis obtemperandum ac homini, noster docet. Abit illa, reditum pollicita & fidem, nec fefellit, addit nouas preces ad D. Magdalenam, nostris iam partibus addicta. Edidit & miles interim in carcere votiuas preces. Audiit clemens Deus vtrumque. Matris è custodia elapsus, Oetinga cum ferreis compedibus hoc anno venit, easque monumentum beneficii à Virgine accepti è tholo hic suspendit. Dux Ferdinandus,

germanus Serenissimi Guilelmi, Præpositi Octingensis parens, perennem fontem in aream nostram, ad peregrinorum etiam usum deduxit, nostrosque lauto epulo, cum in vicinia venationibus operam daret, recreavit. Lunælacensis Antistes cum mille quingentis supplicantium ritu pulcherrime compositis huc venit. Dona sacrarium nostrum multa exornarunt. Sereniss. quem dixi modo, Ferdinandus, hierothecas cum sacris pignoribus Thebanorum nobili opere factas, Decanus Malticouensis atculas geminas auro pictas cum pegmate, quod salutis nomen ex cruce formatum continet, votum attulit. Alius ducentos testamento legavit ad olei usum, alius quadringentos.

